

12347 LLEI 12/1992, de 27 de maig, sobre contracte d'agència. («BOE» 129, de 29-5-1992.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei, Sapigüeu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

Exposició de motius

1

La incorporació al dret espanyol del contingut normatiu de la Directiva 86/653/CEE, de 18 de desembre de 1986, relativa a la coordinació dels estats membres en relació amb els agents comercials independents, planteja dos problemes fonamentals: el primer, de tècnica legislativa, fa referència a si aquesta incorporació s'ha de realitzar mitjançant la reforma del Codi de comerç o, en canvi, mitjançant una llei especial; el segon, de política legislativa, és el relatiu al contingut de la norma de transposició.

1. L'opció entre la reforma del Codi de comerç i l'aprovació d'una llei especial ha de partir necessàriament de la dada que el contracte d'agència no té tipificació legal, encara que hi hagi regulacions parcials d'algunes agències especials. De la mateixa manera que els codis de la seva generació, l'espanyol de 1885 no regula cap altre contracte de col·laboració que el de comissió, configurat com a mandat mercantil. Tanmateix, del tronc comú de la Comissió han sorgit molts altres contractes de col·laboració, impulsats per noves necessitats econòmiques i socials resultants de les transformacions del sistema de distribució de béns i serveis. D'aquesta manera, els nous contractes mercantils s'han anat perfilant en la realitat social sota noms diversos i, sovint, imprecisos, i ha correspost als tribunals la delicada tasca de precisar els límits tipològics i el contingut normatiu.

En aquest context, l'agència s'ha mantingut fins ara al marge del Codi, com a contracte creat i desenvolupat per la pràctica. A la col·laboració aïllada i esporàdica per contractar, característica del comissionista, s'hi oposa la col·laboració estable o duradora pròpia de l'agent, gràcies a la qual, aquest promou o promou i formalitza en nom i per compte del principal contractes de la més diversa naturalesa. En efecte, de vegades l'agent es limita a buscar clients; d'altres, a més, contracta amb ells en nom de l'empresari representat. La incorporació de la Directiva 86/653/CEE sembla constituir, per això, una ocasió propícia per omplir aquesta llacuna de la legislació mercantil, i dotar el contracte d'agència d'una regulació legal d'acord amb les necessitats de l'època i les exigències comunitàries.

En els ordenaments jurídics que disposen d'una doble disciplina contractual, com l'espanyol, el caràcter mercantil d'aquest contracte està fora de qualsevol dubte. Però aquest caràcter mercantil no condiciona la solució al problema de tècnica legislativa. S'ha de valorar, doncs, amb criteris d'oportunitat la inclusió o exclusió en el Codi del règim jurídic de l'agència.

Des d'aquesta perspectiva, la inclusió del règim de l'agència dins del Codi de comerç de 1885 no sembla convenient. A més d'altres consideracions de caràcter sistemàtic, s'ha de tenir present que, aquests últims anys, la important reforma de la legislació mercantil que s'ha portat a terme s'ha desenvolupat, fonamentalment, a través de l'aprovació de lleis separades i no mitjançant la modificació de l'articulat de la primera Llei mercantil.

2. El segon problema al·ludit, el de política legislativa, es planteja també com a conseqüència de l'assenya-

lada falta de tipificació legal de l'agència. La Directiva 86/653/CEE pretén harmonitzar les legislacions estatals en alguns aspectes, que considera fonamentals, del dret dels agents comercials independents, seguint per a això el model alemany. El model seguit explica el criteri subjectiu del qual parteix la Directiva, que comença precisament delimitant la figura de l'agent comercial. Tanmateix, un plantejament mínimament coherent amb el sistema jurídic espanyol obliga a traduir aquesta normativa en termes formalment objectius, amb la regulació del contracte d'agència.

Però la Llei sobre el contracte d'agència no pot tenir com a contingut, únicament, el que és propi de l'esmentada Directiva. En el cas espanyol, la incorporació de les solucions comunitàries no pot implicar l'harmonització de normes legals inexistents, sinó que, en realitat, reclama la regulació "ex novo" del contracte d'agència. Per aquest motiu, no és aconsellable limitar el contingut de la Llei especial a les normes de la Directiva 86/653/CEE:

En efecte, sembla més convenient dotar el contracte d'agència d'un règim jurídic suficient.

2

El capítol I conté les disposicions generals, la primera de les quals s'ocupa de delimitar l'objecte de la regulació. La referència obligada ha estat, com és lògic, la Directiva 86/653/CEE i a fi de conservar una certa continuïtat de terminologia, d'altra banda molt expressiva, la normativa en vigor sobre representants de comerç.

1. En la definició de l'agència destaca el caràcter d'intermediari independent que té l'agent. La diferència fonamental entre el representant de comerç i l'agent comercial radica precisament en aquesta independència o autonomia, que falta en el primer. Aquesta característica bàsica, que apareix en el títol de la Directiva i en el seu article definitori, la conté també el primer dels articles de la Llei: es regulen únicament i exclusivament els agents que mereixen el qualificatiu d'intermediaris independents. El següent article determina quan aquesta independència es considera inexistente. L'agent, tant si és persona natural o jurídica, ha de ser independent respecte de la persona per compte de la qual actua, a la qual, a fi d'evitar confusió amb altres modalitats de col·laboració, s'evita denominar-la comitent.

2. L'agent pot ser un mer negociador, és a dir, una persona que es dedica a promoure actes i operacions de comerç o assumir també la funció de concloure els promoguts per ell. En comptes del terme «negociar», s'ha preferit el més precís de «promoure», que, a més de semblar més correcte, és el que utilitza el Reial decret 1438/1985, d'1 d'agost.

Un aspecte particularment important és el relatiu a la delimitació de l'objecte d'aquesta activitat de promoció de negoci. La Directiva el fixa en la venda o la compra de mercaderies. Tanmateix, aquest criteri sembla massa estret, i per aquest motiu s'ha substituït aquesta referència a l'activitat de compra o venda per una altra de més àmplia: l'agent s'obliga a promoure, o a promoure i a concloure, actes o operacions de comerç. La tradició d'aquesta expressió --que utilitza el nostre Codi de comerç en tractar de la comissió-- contribueix a una inserció més clara i terminant de l'agència entre els contractes mercantils de col·laboració.

D'altra banda, no s'exigeix que aquest acte o aquesta operació de comerç recaigui, al seu torn, sobre mercaderies. L'acte o operació de comerç que l'agent promou pot estar dirigit a la circulació de mercaderies o, més genèricament, a la circulació de béns mobles i fins i tot de serveis.

3. L'agent comercial no actua per compte propi, sinó per compte d'altri, tant per compte d'un empresari o de diversos: no s'inclou l'exclusivitat com a tret definidor, i

quan conclou actes i operacions de comerç ho ha de fer en nom del principal. Tanmateix, la Llei no entra en la consideració de la font de l'actuació representativa per a la conclusió dels actes i operacions de comerç promoguts per l'agent, matèria que queda confiada als principis generals en matèria de representació.

4. El contracte d'agència exigeix permanència o estabilitat: És un contracte de durada. La Directiva assenyalava que l'agent s'encarrega de manera permanent de promoure contractes o de promoure'ls i concloure'ls per compte d'altri. La Llei conserva aquesta característica, però, a fi d'eliminar equívocs al voltant al sentit de l'estabilitat, concreta la mateixa definició en aclarir que la durada del contracte pot ser per temps determinat o indefinit. Tan «permanent» és una agència per temps indefinit, com una agència per un any o per diversos.

5. L'últim element de la definició és el caràcter retribuït de l'agent. La definició que ofereix la Directiva no conté una referència precisa a aquest aspecte, però es dedueix expressament en excloure del seu àmbit els agents no remunerats. Ha semblat preferible incloure aquesta característica en el primer article de la Llei. D'altra banda, l'absència d'estipulació expressa en el contracte sobre aquest punt no significa que sigui gratuït, sinó que la remuneració s'ha de fixar de conformitat amb els usos.

3

El règim jurídic del contracte d'agència es configura sota el principi general de la imperativitat dels preceptes de la Llei, llevat d'expressa previsió en contra.

Quant a l'àmbit d'aplicació, s'ha considerat oportú excloure'n expressament els agents que actuïn en mercats secundaris oficials o reglamentats de valors. Però el més significatiu de la solució legal és que s'estableix un dret comú aplicable a tota classe d'agències mercantils, omplint amb això una important llacuna alhora que s'agermanen les diferents modalitats contractuals.

4

El capítol II, relatiu al contingut del contracte, es divideix en cinc seccions. La primera tracta de l'actuació de l'agent; la segona regula les obligacions de les parts; la tercera s'ocupa específicament de la remuneració; la quarta posa l'atenció en el pacte accidental sobre limitació de la competència de l'agent una vegada finalitzat el contracte; i la cinquena tracta de la documentació del contracte.

En la redacció de la secció primera destaca, en particular, la determinació de les facultats de l'agent, amb expressa previsió de la possibilitat d'exercir l'activitat professional per compte de diferents empresaris, llevat que els béns o serveis siguin idèntics o similars, cas en què es requereix el consentiment de l'empresari amb qui s'hagi contractat primer.

El règim jurídic de les obligacions de les parts, que conté la segona secció, està condicionat pel criteri d'enumeració seguit per la Directiva.

La regulació de l'obligació de l'empresari de remunerar l'activitat de l'agent integra el contingut de la secció tercera. En aquesta secció es reproduïx, amb lleugeres modificacions en l'ordenació sistemàtica dels preceptes, el capítol III de la Directiva, al qual s'han afegit dos articles, un sobre reemborsament de despeses i un altre sobre la convenció de risc i ventura.

D'altra banda, la quarta secció tracta de la prohibició de competència que, per acord de les parts, es pot establir a càrrec de l'agent.

Finalment, a la secció cinquena s'inclou la disciplina relativa a la documentació del contracte. En aquesta s'estableix el caràcter consensual, que és la regla general en

el dret contractual espanyol. No obstant això, cadascuna de les parts té dret a exigir de l'altra la formalització per escrit dels pactes contractuals i de les seves modificacions.

5

El capítol III s'ocupa de l'extinció del contracte, i distingeix els casos en què s'hagi pactat per un temps determinat o per un temps indefinit. En el primer cas, es disposa que el contracte s'extingeix pel venciment del terme. Els contractes de durada determinada que executin les parts després que hagi transcorregut el termini inicialment previst queden transformats en contractes de durada indefinida.

Per al cas de contractes d'agència conclusos per un temps indefinit o que, havent-se pactat per un temps definit, s'hagin convertit o transformat «ministerio legis» en aquesta altra modalitat, s'ha previst que la denúncia unilateral de les parts requereixi preavís.

En establir la durada del termini de preavís, s'ha fet ús de la facultat que reconeix la Directiva d'ampliar de tres a sis el màxim legal, en funció de l'efectiva vigència del contracte, així com de la de prohibir que, per convenció entre les parts, es redueixin els mínims legals.

La Directiva deixa a la legislació dels estats membres la determinació de les causes d'extinció del contracte sense necessitat de preavís. S'ha considerat convenient establir que els únics supòsits en què pot tenir lloc l'extinció sense preavís són l'incompliment de les obligacions, d'una banda, i la fallida i la suspensió de pagaments de la contrapart, de l'altra.

Matèria de singular relleu és la relativa a la indemnització deguda a l'agent en cas d'extinció del contracte. A fi de distingir amb claredat els diversos supòsits, s'han regulat separatament la indemnització per raó de clientela i la indemnització de danys i perjudicis.

Capítol I

Disposicions generals

Article 1. Contracte d'agència.

Pel contracte d'agència una persona natural o jurídica, denominada agent, s'obliga davant d'una altra de manera continuada o estable a canvi d'una remuneració, a promoure actes o operacions de comerç per compte d'altri, o a promoure'ls i concloure'ls per compte d'altri i en nom d'altri, com a intermediari independent, sense assumir, llevat de pacte en contra, el risc d'aquestes operacions.

Article 2. Independència de l'agent.

1. No es consideren agents els representants i viatjants de comerç dependents ni, en general, les persones que estiguin vinculades per una relació laboral, sigui comuna o especial, amb l'empresari per compte del qual actuen.

2. Es considera que hi ha dependència si qui es dedica a promoure actes o operacions de comerç per compte d'altri, o a promoure'ls i concloure'ls per compte d'altri i en nom d'altri, no pot organitzar la seva activitat professional ni el temps que hi dedica de conformitat amb els seus criteris.

Article 3. Àmbit d'aplicació de la Llei i caràcter imperatiu de les seves normes.

1. En defecte de llei que els sigui expressament aplicable, les diferents modalitats del contracte d'agència, sigui quina sigui la seva denominació, es regeixen pel que disposa aquesta Llei, els preceptes de la qual tenen caràcter

ter imperatiu llevat que s'hi disposi expressament una altra cosa.

2. Aquesta Llei no és aplicable als agents que actuïn en mercats secundaris oficials o reglamentats de valors.

Article 4. Prescripció d'accions.

Llevat que hi hagi una disposició en contra d'aquesta Llei, la prescripció de les accions derivades del contracte d'agència es regeix per les regles que estableix el Codi de comerç.

Capítol II

Contingut del contracte

SECCIÓ 1a ACTUACIÓ DE L'AGENT

Article 5. Exercici de l'agència.

1. L'agent ha de realitzar, pel seu compte o per mitjà dels seus dependents, la promoció i, si s'escau, la conclusió dels actes o les operacions de comerç que li hagin encomanat.

2. L'actuació per mitjà de subagents requereix l'autorització expressa de l'empresari. Quan l'agent designi la persona del subagent respon de la seva gestió.

Article 6. Conclusió d'actes i operacions de comerç en nom de l'empresari.

L'agent està facultat per promoure els actes o operacions objecte del contracte d'agència, però només els pot concloure en nom de l'empresari quan tingui atribuïda aquesta facultat.

Article 7. Actuació per compte de diversos empresaris.

Llevat de pacte en contra, l'agent pot exercir la seva activitat professional per compte de diversos empresaris. En tot cas, necessita el consentiment de l'empresari amb qui hagi subscrit un contracte d'agència per exercir pel seu compte o per compte d'un altre empresari una activitat professional relacionada amb béns o serveis que siguin de la mateixa naturalesa o de naturalesa anàloga i concurrents o competitius amb aquells la contractació dels quals s'hagi obligat a promoure.

Article 8. Reconeixement i dipòsit dels béns venuts.

L'agent està facultat per exigir en l'acte del lliurament el reconeixement dels béns venuts, així com per efectuar el dipòsit judicial dels béns en cas que el tercer rebutgi o demori sense una causa justa el seu rebut.

SECCIÓ 2a OBLIGACIONS DE LES PARTS

Article 9. Obligacions de l'agent.

1. En l'exercici de la seva activitat professional, l'agent ha d'actuar lleialment i de bona fe, i ha de vetllar pels interessos de l'empresari o empresaris per compte del qual o dels quals actui.

2. En particular, l'agent:

a) S'ha d'ocupar amb la diligència d'un comerciant ordenat de la promoció i, si s'escau, de la conclusió dels actes o operacions que li hagin encomanat.

b) Ha de comunicar a l'empresari tota la informació de què disposi, quan sigui necessària per a la bona gestió dels actes o operacions la promoció dels quals i, si s'escau, conclusió, li hagin encomanat, així com, en particular, la relativa a la solvència dels tercers amb els quals hi hagi operacions pendents de conclusió o execució.

c) Ha d'exercir l'activitat d'acord amb les instruccions raonables rebudes de l'empresari, sempre que no afectin la seva independència.

d) Ha de rebre en nom de l'empresari qualsevol classe de reclamacions de tercers sobre defectes o vicis de qualitat o quantitat dels béns venuts i dels serveis presats com a conseqüència de les operacions promogudes, encara que no les hagi conclòs.

e) Ha de portar una comptabilitat independent dels actes o les operacions relatius a cada empresari compte del qual actui.

Article 10. Obligacions de l'empresari.

1. En les relacions amb l'agent, l'empresari ha d'actuar lleialment i de bona fe.

2. En particular, l'empresari ha de:

a) Posar a disposició de l'agent, amb l'antelació suficient i en quantitat apropiada, els mostraris, catàlegs, tarifes i altres documents necessaris per a l'exercici de la seva activitat professional.

b) Procurar a l'agent totes les informacions necessàries per a l'execució del contracte d'agència i, en particular, advertir-lo, des que en tingui notícia, quan prevegi que el volum dels actes o operacions és sensiblement inferior al que l'agent s'espera.

c) Satisfer la remuneració pactada.

3. Dins el termini de quinze dies, l'empresari ha de comunicar a l'agent l'acceptació o el rebuig de l'operació comunicada. Així mateix, ha de comunicar a l'agent, dins el termini més breu possible, tenint en compte la naturalesa de l'operació, l'execució, execució parcial o falta d'execució d'aquesta.

SECCIÓ 3a REMUNERACIÓ DE L'AGENT

Article 11. Sistemes de remuneració.

1. La remuneració de l'agent consisteix en una quantitat fixa, en una comissió o en una combinació dels dos sistemes anteriors. Si no hi ha cap pacte, la retribució s'ha de fixar d'acord amb els usos de comerç del lloc on l'agent exerceix l'activitat. Si no n'hi ha, l'agent ha de percebre la retribució que sigui raonable tenint en compte les circumstàncies de l'operació.

2. Es considera comissió qualsevol element de la remuneració que sigui variable segons el volum o el valor dels actes o les operacions que s'hagin promogut, i, si s'escau, conclusos per l'agent.

3. Quan l'agent sigui retribuït totalment o parcialment mitjançant comissió, s'ha d'observar el que estableixen els articles següents d'aquesta secció.

Article 12. Comissió per actes o operacions conclusos durant la vigència del contracte d'agència.

1. Pels actes i operacions que s'hagin conclòs durant la vigència del contracte d'agència, l'agent té dret a la comissió quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que l'acte o operació de comerç s'hagin conclòs com a conseqüència de la intervenció professional de l'agent.

b) Que l'acte o operació de comerç s'hagin conclòs amb una persona respecte de la qual l'agent hagi promogut i, si s'escau, conclòs amb anterioritat un acte o operació de naturalesa anàloga.

2. Quan l'agent tingui l'exclusiva per a una zona geogràfica o per a un grup determinat de persones, té dret a la comissió, sempre que l'acte o operació de comerç es concloguin durant la vigència del contracte d'agència amb

una persona pertanyent a aquesta zona o grup, encara que l'acte o operació no hagin estat promoguts ni conclosos per l'agent.

Article 13. Comissió per actes o operacions conclosos amb posterioritat a l'extinció del contracte d'agència.

1. Pels actes o operacions de comerç que s'hagin concluds després de la terminació del contracte d'agència, l'agent té dret a la comissió quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que l'acte o operació es deguin principalment a l'activitat exercida per l'agent durant la vigència del contracte, sempre que s'hagin concluds dins dels tres mesos següents a partir de l'extinció del contracte.

b) Que l'empresari o l'agent hagin rebut l'encàrrec o demanda abans de l'extinció del contracte d'agència, sempre que l'agent hagués tingut dret a percebre la comissió si s'hagués concluds l'acte o l'operació de comerç durant la vigència del contracte.

2. L'agent no té dret a la comissió pels actes o operacions conclosos durant la vigència del contracte d'agència si la comissió correspon a un agent anterior, llevat que, tenint en compte les circumstàncies, sigui equitatiu distribuir la comissió entre els dos agents.

Article 14. Meritació de la comissió.

La comissió es merita en el moment en què l'empresari hagi executat o hauria hagut d'executar l'acte o operació de comerç, o aquests hagin estat executats totalment o parcialment pel tercer.

Article 15. Dret d'informació de l'agent.

1. L'empresari ha de lliurar a l'agent una relació de les comissions meritades per cada acte o operació, l'últim dia del mes següent al trimestre natural en què s'hagin meritats, en defecte de pacte que estableixi un termini inferior. En la relació s'hi han de consignar els elements essencials sobre la base dels quals s'ha calculat l'import de les comissions.

2. L'agent té dret a exigir l'exhibició de la comptabilitat de l'empresari en els aspectes necessaris per verificar els aspectes relatius a les comissions que li corresponen i en la forma que preveu el Codi de comerç. També té dret que se li proporcionin les informacions de què disposi l'empresari i que siguin necessàries per verificar-ne la quantia.

Article 16. Pagament de la comissió.

La comissió s'ha de pagar no més tard de l'últim dia del mes següent al trimestre natural en el qual s'hagi meritat, llevat que s'hagi pactat pagar-la en un termini inferior.

Article 17. Pèrdua del dret a la comissió.

L'agent perd el dret a la comissió si l'empresari prova que l'acte o les operacions concluses per intermediació d'aquell entre aquest i el tercer no han estat executats per circumstàncies no imputables a l'empresari. En aquest cas, la comissió que hagi percebut l'agent a compte de l'acte o l'operació pendent d'execució ha de ser restituïda immediatament a l'empresari.

Article 18. Reemborsament de despeses.

Llevat que hi hagi un pacte en contra, l'agent no té dret al reemborsament de les despeses que li hagi originat l'exercici de la seva activitat professional.

Article 19. Garantia de les operacions a càrrec de l'agent.

El pacte en virtut del qual l'agent assumeixi el risc i ventura d'un, diversos o la totalitat dels actes o operacions promoguts o conclosos per compte d'un empresari, és nul si no consta per escrit i amb expressió de la comissió que s'ha de percebre.

SECCIÓ 4a PROHIBICIÓ DE COMPETÈNCIA

Article 20. Limitacions contractuals de la competència.

1. Entre les estipulacions del contracte d'agència, les parts hi poden incloure una restricció o limitació de les activitats professionals que ha de desenvolupar l'agent una vegada extingit el contracte.

2. El pacte de limitació de la competència no pot tenir una durada superior a dos anys a comptar de l'extinció del contracte d'agència. Si el contracte d'agència s'ha pactat per un temps inferior, el pacte de limitació de la competència no pot tenir una durada superior a un any.

Article 21. Requisits de validesa del pacte de limitació de la competència.

El pacte de limitació de la competència, que s'ha de formalitzar per escrit per a la seva validesa, només es pot estendre a la zona geogràfica o a aquesta i al grup de persones confiades a l'agent i només pot afectar la classe de béns o de serveis objecte dels actes o operacions promoguts o conclusos per l'agent.

SECCIÓ 5a FORMALITZACIÓ DEL CONTRACTE

Article 22. Dret a la formalització per escrit.

Cadascuna de les parts pot exigir a l'altra, en qualsevol moment, la formalització per escrit del contracte d'agència, en el qual s'han de fer constar les modificacions que, si s'escau, s'hi hagin introduït.

Capítol III

Extinció del contracte

Article 23. Durada del contracte.

El contracte d'agència es pot pactar per un temps determinat o indefinit. Si no s'ha fixat una durada determinada, s'entén que el contracte ha estat pactat per un temps indefinit.

Article 24. Extinció del contracte per un temps determinat.

1. El contracte d'agència convingut per un temps determinat, s'extingeix pel compliment del terme pactat.

2. No obstant el que disposa el número anterior, els contractes d'agència per un temps determinat que continuïn sent executats per les dues parts una vegada transcorregut el termini inicialment previst es consideren transformats en contractes de durada indefinida.

Article 25. Extinció del contracte d'agència per un temps indefinit: el preavis.

1. El contracte d'agència de durada indefinida s'extingeix per la denúncia unilateral de qualsevol de les parts mitjançant preavis per escrit.

2. El termini de preavis és d'un mes per a cada any de vigència del contracte, amb un màxim de sis mesos. Si el contracte d'agència ha estat vigent per un temps inferior a un any, el termini de preavis és d'un mes.

3. Les parts poden pactar terminis de preavis superiors sense que el termini per al preavis de l'agent pugui ser inferior, en cap cas, a l'establert per al preavis de l'empresari.

4. Llevat que hi hagi un pacte en contra, el final del termini de preavis ha de coincidir amb l'últim dia del mes.

5. Per determinar el termini de preavis dels contractes per un temps determinat que s'han transformat per ministeri de la llei en contractes de durada indefinida, es computa la durada que ha tingut el contracte per un temps determinat i s'hi afegix el temps transcorregut des que es va produir la transformació en contracte de durada indefinida.

Article 26. Excepcions de les regles anteriors.

1. Cadascuna de les parts d'un contracte d'agència pactat per un temps determinat o indefinit pot donar per finalitzat el contracte en qualsevol moment, sense necessitat de preavis, en els casos següents:

a) Quan l'altra part hagi incomplert, totalment o parcialment, les obligacions legalment o contractualment establertes.

b) Quan l'altra part hagi estat declarada en estat de fallida, o quan hagi estat admesa a tràmit la sol·licitud de suspensió de pagaments.

2. En aquests casos s'entén que el contracte finalitza a la recepció de la notificació escrita en la qual consti la voluntat de donar-lo per extingit i la causa de l'extinció.

Article 27. Extinció per causa de mort.

El contracte d'agència s'extingeix per mort o declaració de mort de l'agent. No s'extingeix per mort o declaració de mort de l'empresari, encara que el puguin denunciar els successors a l'empresa amb el preavis que sigui procedent.

Article 28. Indemnització per clientela.

1. Quan s'extingeixi el contracte d'agència, sigui per un temps determinat o indefinit, l'agent que hagi aportat nous clients a l'empresari o incrementat sensiblement les operacions amb la clientela preexistent, té dret a una indemnització si la seva activitat anterior pot continuar produint avantatges substancials a l'empresari i és equitativament procedent per l'existència de pactes de limitació de competència, per les comissions que perdi o per les altres circumstàncies que hi concorrin.

2. El dret a la indemnització per clientela també existeix en cas que el contracte s'extingeixi per la defunció o declaració de defunció de l'agent.

3. La indemnització no pot excedir, en cap cas, l'import mitjà anual de les remuneracions percebudes per

l'agent durant els últims cinc anys o durant tot el període de durada del contracte, si aquest és inferior.

Article 29. Indemnització de danys i perjudicis.

Sense perjudici de la indemnització per clientela, l'empresari que denunciï unilateralment el contracte d'agència de durada indefinida està obligat a indemnitzar els danys i perjudicis que, si s'escau, l'extinció anticipada hagi causat a l'agent, sempre que aquesta no permeti l'amortització de les despeses en què l'agent, instruït per l'empresari, hagi incorregut per a l'execució del contracte.

Article 30. Supòsits d'inexistència del dret a la indemnització.

L'agent no té dret a la indemnització per clientela o de danys i perjudicis:

a) Quan l'empresari hagi extingit el contracte a causa de l'incompliment de les obligacions legalment o contractualment establertes a càrrec de l'agent.

b) Quan l'agent hagi denunciat el contracte, llevat que la denúncia tingui com a causa circumstàncies imputables a l'empresari, o es fonamenta en l'edat, la invalidesa o la malaltia de l'agent i no se li pot exigir raonablement la continuïtat de les seves activitats.

c) Quan, amb el consentiment de l'empresari, l'agent hagi cedit a un tercer els drets i les obligacions de què era titular en virtut del contracte d'agència.

Article 31. Prescripció.

L'acció per reclamar la indemnització per clientela o la indemnització de danys i perjudicis prescriu al cap d'un any a comptar de l'extinció del contracte.

Disposició addicional

La competència per al coneixement de les accions derivades del contracte d'agència correspon al jutge del domicili de l'agent, i és nul qualsevol pacte en contra.

Disposició transitòria

Fins al dia 1 de gener de 1994, els preceptes d'aquesta Llei no són aplicables als contractes d'agència subscrits amb anterioritat a la data de la seva entrada en vigor.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 27 de maig de 1992.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ